REDE van partijvoorzitter Jacob Kohnstamm op het connres van Democraten '66 OP 14 en 15 juni 1985 te Amersfoort

EMBARGO tot 14 juni 1985 te 21.00 uur tekst onder voorbehoud

Dames en Heren,

In het Grote Woordenboek der Nederlandse Taal van van Dale, wordt bijna een hele pagina gewijd aan het woord Boodschap.

"Het overbrengen van een tijding op last en ten behoeve van anderen"

Of "een kind om een boodschap sturen: een kleine troef uitspelen terwijl er nog een achter de hand is" Of '"dat is de boodschap niet" hetgeen betekent "dat is de zaak niet, waarover wij spreken".

Nu wil het geval dat in mij editie van van Dale precies boven het woord Boodschap, het woord Booby-trap wordt verklaard: "schijnbaar onschuldig voorwerp waarin of waaraan zich een explosieve lading verborgen resp. verbonden is, die ontploft als men eraan raakt.

Door deze toevallige alfabetische omstandigheid, doordat op de politieke Boodschap een embargo rust tot morgen, en U en ik een dik jaar geleden enige ervaring hebben opgedaan met een congresrede en een embargo, zal ik voorzichtig zijn

-Die-

Die politieke Boodschap, komt morgen.

Vandaag eerst een terugblik op activiteiten binnen de

partij in de afgelopen zes maanden.

**

In een gezamenlijke krachtsinspanning van alle organen binnen de partij enerzijds, het bestuur, het campagne- team, SWB, PSVI, PEAC en de redactie van de Democraat, en veel individuele leden anderzijds, hebben we vier onderwerpen onder de loupe genomen: milieu, individualisering, democratisering en arbeid & informatiemaatschappij.

Waarom deze vier onderwerpen?

Omdat ze D'66 vanouds bezighouden, omdat vernieuwing en verandering van de politiek vaak samenvallen met deze onderwerpen, omdat noch ons eigen denken, noch - a fortiori dat van andere partijen ons tot tevredenheid stemt, omdat tenslotte het beleid op deze punten is verzand, of dreigt te verzanden in Ideologisch bepaald, politiek ge-touwtrek.

Als Je vóór het individu bent, ben Je tegen het gezin; ben je vóór werkgelegenheid, dan

ben Je tegen Informatietechnologie; ben je voorstander van een serieus milieubeleid, dan ben je - dus - tegen economische groei.
Zo simpel is dat.
Aan deze -
Aan deze bedriegelijke duidelijkheid, kan een zekere charme niet worden ontzegd.
De wereld ingedeeld in goed en kwaad, de problemen teruggebracht tot gemakkelijk hanteerbare beleidsalternatieven.
Dat de praktijk wat complexer in elkaar zit wordt, met het oog op de krantenkoppen ontkend of genegeerd.
Wat wij in de afgelopen maanden met die vier beleidsterreinen hebben gedaan, is in ieder geval te proberen niet in de val van die schijnduidelijkheid te trappen.
In de Democraat heeft U verslagen kunnen aantreffen over de themadagen die we over de vier speerpunten hebben gehouden.
Ik ga die hier niet herhalen, vooral omdat ik, tot het tegendeel bewezen is, vanuit ga dat U de Democraat leest.
Maar, terugblikkend, zijn er twee dingen die mij meer in het bijzonder zijn opgevallen.
Allereerst dit.
Als we binnen D'66 nadenken over de inhoud van ons Programma, zonder onze doelstellingen of de werkelijkheid geweld aan te doen, blijken we steeds sterk te zijn in het maken van de analyse van het probleem.
In onze stukken, nemen de analyses dan ook de meeste ruimte in beslag.
- Als we -
- ^ -
Als we proberen onze doelstellingen met die analyse te combineren tot concreet beleid, ontstaan problemen.
Want, en ik citeer; "er is veel politieke moed nodig om niet duidelijker te zijn, dan het vraagstuk zelf", einde citaat.
Volgend jaar deed D'66 als zodanig twee decennia geleden haar intree in de Nederlandse politiek.
Bijna net zo lang bestaat de roep om het zogenaamde "A-4-tje"j-een korte, bondige en eenduidige weergave van de toestand in de wereld, waarmee ieder D'66-lid de boer op kan. . .
Ik denk dat het een teken.van volwassenheid zou zijn, om, onder handhaving van de wenselijkheid van dat "A-4-tje" ons te realiseren dat totstandkoming daarvan bijna haaks

staat op het wezen van de partij.
En dan een tweede punt, naar aanleiding van de uitwerking van de vier speerpunten.
Binnen en buiten de partij bestaat er kritiek op de keuze van de onderwerpen.
Jullie hebben, één, gekozen voor onderwerpen gelegen buiten het echte politieke strijdtoneel, en bevestigen daarmee dat D'66 bijvoorbeeld op het gebied van de sociaal-economisch financiële politiek, geen visie heeft en geen oplossingen aandraagt.
- Bovendien -
Bovendien twee kiezers vragen nu om een standpunt over de werkloosheid, de minima en de hoogte de sociale uitkeringen. Ze zitten echt niet te wachten OP jullie mooie staatsrechtelijke beschouwingen, OP jullie zoveelste nieuwe initiatief op het punt van het milieu, of op leuke gadgets uit de informatica-winkel, waar het merendeel geen oren naar en zeker geen geld voor heeft.
Ik wil krachtig afstand nemen van beide stellingen..
Nu zelfs de OESO, een organisatie die niemand gebrek aan visie op sociaal-economisch finacieel gebied zal aanwrijven, drie weken geleden essentiële delen van het D'66-herstelplan uit'1982 genaamd Perspectief '86, heeft overgenomen, nodig ik eenieder die ons gebrek aan visie op dit punt verwijt uit, daarover in debat te gaan; met ons, en liefst rechtstreeks met de initiator van dat beleid voor D'66: Maarten Engwirda.
Ik mijn kritiek op onze kritici, ga ik nog een stap verder.
Tegen de gedachte, dat het heilloos is D'66 te profileren op hst punt van het milieu, zeg ik, dat is kortzichtig en bevestigt bovendien bestaande machts- bolwerken in hun rol.
- Kortzichtig en -
Kortzichtig en gevaarlijk, omdat die kritici de winst van de Jaren '60 en '70. de bewustwording van de factor milieu en van de eindigheid van fossiele brandstoffen, onder het mom van de problemen van vandaag, de nek omdraaien. Met alle rampzalige gevolgen vandien,
Het lijkt erop of zij het milieu, de natuur een luxe vinden, waarmee we een loopje kunnen nemen in economisch moeilijke tijden.
Rol bevestigend tenslotte, omdat het maatschappelijk- politieke krachtenveld hoofdzakelijk bestaat uit belangenvertegenwoordigers van de factor arbeid én belangenvertegenwoordigers van de factor kapitaal.
Maar, Dames en heren, het milieu is een factor die mede onze welvaart bepaalt, in belang vergelijkbaar met arbeid en kapitaal, -
Haast ideologisch - hoe vies dat woord in rechtgeaarde D'66 ogen ook moge zijn - staat

D'66 voor een nieuwe drie-eenheid: kapitaal, arbeid en milieu.
Die derde factor is niet alleen lets dat bescherming behoeft omdat we de natuurlijke leefomgeving, zoals dat zo vaak onder woorden is gebracht, niet van onze ouders hebben gekregen, maar slechts voor latere generaties in bruikleen hebben.
- Het is daarnaast -
Het is daarnaast een volwassen economische factor, die voldoet aan het economisch kriterium; schaarste.
Een factor, waar volstrekt onvoldoende rekening mee wordt gehouden. Een factor, gemangeld door andere belangen.
Daarvan drie voorbeelden.
Fossiele brandstoffen, waarvan het merkwaardigerwijze zo is, dat groei in gebruik daarvan nota bene mede een maatstaf is voor economische groei, die fossiele brand-stoffen worden voor ca. 40% gebruikt voor verwarmings- doeleinden,
Het is daarom economisch zeer rendabel om bijvoorbeeld huizen te isoleren. En toch gebeurt het te weinig, vooral bij huur-huizen. Want de verhuurder moet investeren, de huurder een huurverhoging accepteren, die via een lagere GEB-rekening min of meer wordt gecompenseerd. maar omdat er vaak gebrek, aan overeenstemming bestaat tussen huurder en verhuurder, en omdat de factor milieu niet structureel is vertegenwoordigd, modderen we - niet geïsoleerd - vrolijk en verspillend voort.
Een tweede voorbeeld.
Hoogovens, een grootgebruiker van energie kan technisch gesproken een warmte-kracht-installatie bouwen, waardoor het bedrijf het gebruik van fossiele brandstoffen aanzienlijk zou kunnen terugbrengen.
- De financiële -
De financiële investering in zo'n installatie kan in drie jaar worden terugverdiend, dus, waarom staat die installatie er niet?
Omdat de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen bij Hoogovens door een dergelijke investering wordt verstoord; omdat het electriciteitsbedrijf het zijn taak niet acht zoiets te stimuleren, sterker nog, er geen financieel belang bij heeft; en opnieuw omdat de factor milieu niet structureel is vertegenwoordigd,
Tenslotte een derde voorbeeld, dat .velen van U kan overkomen. •
U komt thuis, zeg van een D'66-vergadering en Uw buurman waarschuwt U, dat U de autolichten hebt laten branden. Dankbaar voor deze vorm van burgerwacht, spoedt u zich terug naar de auto. Maar als die buurman later op de avond zou aanbellen om U

erop te wijzen, dat u in het portiek of OP de gang volstrekt overbodig licht hebt laten branden, voegt u hem toe zich vooral met zijn eigen zaken te bemoeien,
Waarom?
Omdat Uw accu morgen leeg is, en U zich niet wenst te realiseren dat andere energiebronnen overmorgen net zo leeg kunnen zijn. Dus alweer, omdat de factor milieu niet structureel is vertegenwoordigd,
Dames en Heren, met deze voorbeelden probeer ik duidelijk te maken dat diegenen die de milieupolitiek en de invloed van bestuurlijk-politieke processen en nieuwe technologie daarop, buiten de publieke aandacht willen houden, ongelijk hebben.
Zij doen dat uitsluitend om het vertrouwde touwtrekken tussen kapitaal en arbeid in ere te herstellen, evenals de daarmee samenhangende machtsposities.
Het gevolg voor het milieu is, dat de electriciteits- bedrijven, waarvan het kapitaal hoofdzakelijk afkomstig is van de belastingbetaler en de kleinverbruiker, wel krachtige maatregelen dienen te treffen ter bestrijding van zure regen, maar de oliemaatschappijen grotendeels de dans ontspringen.
Het gevolg voor' het milieu is, dat overbemesting van bepaalde landbouwgronden voortgaat, ten koste van drinkwatervoorziening op langere termijn Het gevolg voor het milieu is, dat ondanks de BMD, en via een geknevelde planologische kernbeslissing, vervroegd en versneld tot de bouw van nieuwe kerncentrales is of wordt besloten. Bravo!
- Om het probleem -
Dames en Heren, als wij aan het milieu iets willen doen en als mijn - lange - analyse deugt, dan moeten wij ernaar streven om de factor milieu, de Dritte im Bunde van de nieuwe drie-eenheid, een vaste plaats toe te Kennen in het economisch politieke proces.
Daartoe zijn legio mogelijkheden, waarvan ik er een drietal noem.
Eén. Steeds meer worden de belangrijkste beslissingen van de Regering genomen of tenminste voorbereid door de leden van het "Kernkabinet"; de Ministers van Economische zaken. Binnenlandse zaken. Financiën en Sociale zaken onder leiding van de Minister-President.
In het kernkabinet dient de Minister die het milieu in zijn portefeuille heeft te worden opgenomen.
Twee. In de belangrijkste adviesorganen van Regering, moet de factor milieu worden vertegenwoordigd. Zoals in de Raad voor de Milieuhygiëne vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers zitten, zo dient bijvoorbeeld in de SER een-vast aantal kroonieden te worden benoemd die afkomstig zijn uit de Milieubeweging.

Zeker, de Milieubeweging als zodanig kent nog verre van een organisatiegraad zoals werkgevers en werknemers die hebben. Zij is intern verdeeld, zoals dat altijd gaat met groepen die te ver van de macht af staan. Maar, dat is absoluut geen alibi om niet toe te werken naar een grotere samenhang daarin en vertegenwoordiging OP het niveau van de belangrijkste adviesorganen.

- Drie. -

Drie. Het beleid van dit Kabinet is erop gericht nieuwe impulsen te geven aan de Nederlandse industrie, ook aan de meest energie-intensieve onderdelen daarvan.

Ten onrechte.

Dat beleid dient veeleer gericht te zijn op het stimuleren van de handels- en de dienstensector, waar Nederland in alle opzichten uitstekende mogelijkheden biedt qua ligging, kennis en infrastructuur.

Dames en Heren, wat op mijn hart lag, ligt nu in deze zaal. In verkorte - A-4 -vorm, komt het hierop neer:

D'66 is de partij van de vernieuwing. De beleidsterreinen die wij in de afgelopen maanden centraal hebben gesteld, milieu, individualisering, democratisering, en arbeid & informatiemaatschappij hebben ieder voor zich en zeker in relatie tot elkaar een belangrijke, vernieuwende potentie.

Angst voor onze electorale positie en toegevendheid aan fundamenteel onjuiste kritiek is iets, waar wij géén boodschap aan moeten hebben. Wij zijn niet in de politiek gekomen en gebleven om de trend te volgen, maar om de trend te zetten.

Bijvoorbeeld morgen, via de politieke Boodschap.

En tot die tijd: lekker slapen en gezond weer op.

o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o

EMBARGO tot 14 Juni 1985 te 21.00uur tekst onder voorbehoud

t